

IMPACTUL PANDEMIEI COVID – 19 ASUPRA PIETEI MUNCII DIN REPUBLICA MOLDOVA¹³

Viorel TUREȚCHI

INCE, Chișinău, Republica Moldova

viorel.turetchi@rambler.ru

Rezumat. *Impactul pandemiei COVID-19 asupra tuturor sferelor de activitate umană atât la nivel mondial, cât și național, este unul deosebit de grav. Măsurile restrictive, impuse de factorii de decizie, menite să atenueze gravitatea acestui virus asupra sănătății populației, au avut și au în continuare consecințe nefaste de ordin social și economic asupra societății. Autoizolarea benevolă sau impusă la domiciliu a cetățenilor Republicii Moldova a perturbat întregul sistem economic autohton. Indiferent de faptul că anumite sectoare ale economiei, inclusiv sectorul bugetar, au impus angajaților regimul de lucru „la distanță” (obligațiile de serviciu fiind îndeplinite de la domiciliu), antreprenorii, care prestează servicii de comerț cu amănuntul precum și întreprinderile din sectorul HoReCa, au fost nevoiți să-și sisteze activitățile economice sau să disponibilizeze o parte din angajați. Acest fapt, precum și revenirea concetățenilor noștri de peste hotare ca urmare a concedierilor masive în țările de reședință, au creat o presiune enormă asupra pieței muncii autohtone.*

Cuvinte-cheie: *criza economică, disponibilizare, șomaj, locuri de muncă.*

JEL Clasification: *G00, G1, J6, J64*

Introducere. Starea de urgență, instituită de Parlamentul Republicii Moldova, demarată pe data de 17 martie 2020 ca rezultat al situației epidemiologice grave creată de virusul COVID-19, a impus restricționarea unui spectru larg de activități socioeconomice. Pe lângă sistarea completă a serviciilor din sectorul HoReCa, a fost întreruptă și activitatea piețelor de realizare cu amănuntul a mărfurilor de primă necesitate, a magazinelor mici, precum și a frizeriilor și saloanelor de frumusețe. Totodată, restricțiile de traversare a hotarelor, impuse de țările vecine și a celor din Uniunea Europeană, au perturbat semnificativ procesul de import-export a mărfurilor de toate categoriile. Ca rezultat, criza sanitară a favorizat apariția condițiilor optime pentru declanșarea unei recesiuni acute în domeniul economic, ca, ulterior, să se manifeste într-o criză economică majoră, cu un impact semnificativ asupra societății.

Este cunoscut faptul că primele victime ale crizei economice, din punct de vedere financiar și material, sunt angajații întreprinderilor și organizațiilor implicate în activități economice. Efectele negative sunt manifestate prin: reducerea salariilor, concedii forțate, disponibilizări temporare sau complete. Prin urmare, categoria persoanelor în căutarea unui loc de muncă se mărește considerabil, iar în contextul crizei economice actuale, șansele de reangajare în câmpul muncii a acestora se diminuează substanțial.

Totodată, numărul mare de șomeri, este constant suplinit cu persoanele revenite recent de peste hotarele țării. În mare parte, sunt persoanele ce au avut contracte scurte de muncă sau angajate neoficial, însă, ca urmare a crizei, au fost disponibilizate.

Rezultate și discuții. Amploarea efectelor negative a actualei crize economice asupra economiei naționale a căpătat dimensiuni semnificative. Prognozele pe termen scurt și cele pe o perioadă mai îndelungată sunt destul de pesimiste. Motivele acestei recesiuni severe au la bază: factori sociali – pandemia COVID-19 prin impactul ei asupra morbidității și mortalității populației, procesul de imigrațiune (revenirea masivă), starea permanentă de stres a populației; factori de mediu – seceta severă care a diminuat în proporție de 50-60% producția agricolă globală; factorii economici – încetinirea sau chiar sistarea completă a activităților economice, disponibilizări în

¹³ ¹³ *Elabora în cadrul Expresiei de interes ”Managementul riscurilor și elaborarea măsurilor de atenuare a consecințelor pandemiei COVID-19 asupra securității alimentare a Republicii Moldova”, (AGROCOV19), cifra 20.70086.25/COV*

masă a angajaților, micșorarea încasărilor la bugetul de stat din impozite, scăderea remitențelor. Totodată, efectul negativ al factorilor respectivi a fost multiplicat și de starea precară a economiei naționale de până la declanșarea crizei.

Evoluția economiei naționale în anul 2019, manifestată cu o creștere de 3,6% a PIB, a fost determinată de cererea internă susținută, în mare parte, de sectorul de creditare, creșterea salariilor, a cheltuielilor publice, precum și a remitențelor (1). Pentru anul 2020 ritmul de creștere a PIB se preconiza de a fi menținut ca urmare a eficientizării activităților în următoarele domenii, cum ar fi: industrie (+6,3%); transportul de mărfuri (+9,7%); comerțul cu amănuntul (+16%); exportul de mărfuri(+2,3). Prin urmare, din prognozele sus menționate, aportul principal la accelerarea ritmului de creștere a PIB pentru a.2020 i-a fost atribuit transportului de mărfuri și comerțului cu amănuntul (+25,7%), însă aceste sectoare au fost afectate cel mai mult de actuala criză economică.

Declararea situației excepționale a sănătății, urmată de introducerea stării generale de urgență, a dus la sistarea activităților economice pentru o anumită categorie de unități, provocându-le grave probleme financiare. Antreprenorii entităților economice cu o bază financiară insuficientă, au fost impuși să optimizeze numărul persoanelor angajate. Ca rezultat, numărul de șomeri înregistrați la oficiile forței de muncă s-a majorat considerabil. În perioada ianuarie-iulie numărul acestora a sporit de circa 2 ori (comparativ cu perioada similară a anului 2019) și a constituit 31,7 mii persoane. Doar 15,7% din numărul șomerilor înregistrați au fost plasați în câmpul muncii (2).

Conform datelor oferite de Biroul Național de Statistică, numărul persoanelor care au avut un loc de muncă, dar care nu au lucrat deloc în trimestrul II curent (perioada în care a fost declarată stare excepțională generală), a constituit 163 mii, fiind în creștere de 8 ori în comparație cu trimestrul II 2019. Principalele motive ale absenței temporare de la locul de muncă sunt următoarele: concediile neplătite - 31,4%, staționarea activității unității - 21,9%, șomajul tehnic - 20,3%, concediile de odihnă anuale - 17% , zile libere - 8%, concediu de boală - 1,4% (3) .

Conform datelor oferite de ANOFM, lunar sunt recepționate în mediu 3000 cereri de ajutor din partea populației, însă în luna aprilie numărul solicitărilor s-a triplat, ajungând la cifra de 9 127 de șomeri înregistrați. Acest fapt denotă vulnerabilitatea angajaților în fața crizelor economice sau sociale. Ținând cont de faptul că o parte din populația activ economică este angajată neoficial, numărul real al persoanelor disponibilizate ca urmare a crizei actuale este greu de estimat, cifra reală poate fi dublă față de cea oficială (Figura 1).

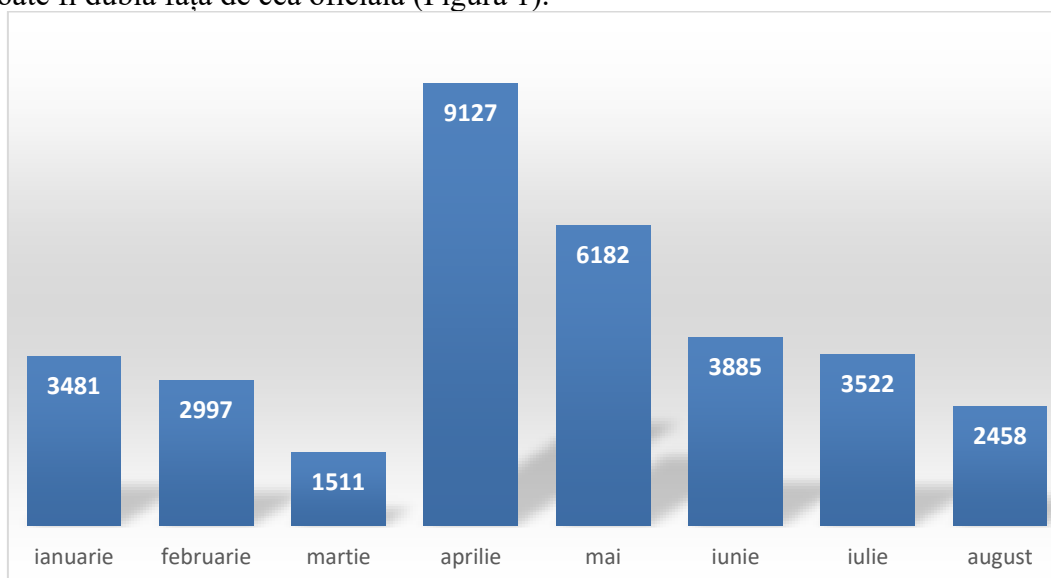

Figura 1. Numărul persoanelor înregistrate în calitate de șomeri la ANOFM (martie-august, 2020)

Sursa: efectuat de autor în baza datelor ANOFM

Numărul scăzut de solicitări în luna martie către ANOFM, poate fi explicat prin incertitudinea situației create la acel moment în societate. Punctul culminat al înregistrărilor

persoanelor în calitate de șomer a fost atins în următoarele două luni (15 309 persoane). Începând cu luna iunie, odată cu excluderea interdicțiilor de activitate economică, numărul persoanelor noi-înregistrate a revenit la media lunară caracteristică țării noastre. Totodată, redeschiderea hotarelor a reanimat procesul de emigrare a populației cu scopul de a obține un loc de muncă în străinătate.

Este curios faptul că actuala criza economică nu a afectat cererea forței de muncă pe piața internă. În decursul primelor 6 luni a a.2020 oferta a oscilat lunar în jurul a 8 500 locuri de muncă. La nivel de țară cele mai multe locuri vacante se găsesc în mun. Chișinău (oferta reprezintă aproximativ 2400 locuri vacante/lunar), urmat de mun. Bălți (1000-1500 locuri vacante/lunar). Atât la începutul anului, cât și în luna septembrie curent, cele mai solicitate specialități rămân a fi: specialiști în domeniul sănătății; inspectori, ofițeri; specialiști în învățământ. Evident, categoriile respective de locuri de muncă sunt din sfera bugetară, unde salariile sunt cu mult depășite de sectorul economic privat ceea ce reprezintă un interes scăzut pentru un potențial angajat. Totodată, ținând cont de faptul că mai mult de jumătate din șomerii înregistrați au un nivel de pregătire profesională scăzut sau nu au nici o pregătire profesională, suplinirea locurilor vacante din domeniile enunțate mai sus, va rămâne o problemă complicată pentru o perioadă nedeterminată, cu consecințe socio-economice imprevizibile pentru țara noastră.

Concluzie

1. Declararea stării de urgență în sănătate publică de către autorități, urmate de o serie de acțiuni de ordin restrictiv a anumitor activități economice a provocat grave probleme de ordin financiar.

2. Cele mai afectate sectoare economice sunt: transportul de mărfuri și pasageri; servicii în domeniul HoReCa; piețele de realizare cu amănuntul a mărfurilor; agenții economici ce prestează diferite servicii populației.

3. Ca urmare a acestui fapt, unitățile economice menționate au fost nevoite să-și trimită angajații în concediu din cont propriu sau achitat parțial, iar agenții economici, cu o bază material-financiar precară, au efectuat concedieri masive.

4. Din datele oferite de ANOFM, se poate de concluziona că cel mai mare număr de disponibilizări au fost efectuate în luna aprilie și mai curent, la o lună de la declararea situației excepționale generale.

5. Anume în această perioadă (aprilie-mai) numărul persoanelor ce au solicitat un ajutor în obținerea unui loc de muncă s-a triplat față de media anuală caracteristică Republicii Moldova.

6. Totodată, comparativ cu primele șase luni a anului precedent, numărul șomerilor înregistrați în anul curent, s-a dublat.

7. Oferta de locuri vacante în această perioadă se menține la același nivel, comparativ cu perioada de până la declanșarea crizei, cele mai solicitate profesii provenind din sectorul bugetar.

8. Din cauza calificării profesionale insuficiente a majorității șomerilor, dar și a salariului mic oferit de stat în sectorul bugetar, suplinirea locurilor vacante în sectorul educațional, protecție socială și medicină, rămâne a fi una din cele mai grave probleme sociale cu efecte imprevizibile pentru întreaga societate.

Referințe bibliografice

1. <https://www.worldbank.org/ro/country/moldova/brief/moldova-economic-update>
2. https://mei.gov.md/sites/default/files/document/attachments/expres_2020-07.pdf
3. <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6749>